

ע"פ 2688/24 - מדינת ישראל נגד פלוני

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 2688/24

לפני: כבוד השופטת י' וילנר
כבוד השופט א' שטיין
כבוד השופט י' כשר

המערערת: מדינת ישראל

נגד

המשיב: פלוני

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד
(סגן הנשיא, השופט בני שגיא), מיום 15.02.2024
בת"פ 59216-08-23

תאריך הישיבה: א' באייר התשפ"ד (09.05.2024)

בשם המערערת: עו"ד ארז בן ארויה

בשם המשיב: עו"ד טלי חזום

פסק-דין

1. ערעור על גזר-דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו (סגן הנשיא ב' שגיא) בת"פ 59216-08-23 מיום 15.2.2024, שבגדרו נגזרו על המשיב 14 חודשי מאסר לריצוי בפועל (בניכוי ימי מעצרו); מאסר על-תנאי לתקופה של 8 חודשים; מאסר על-תנאי לתקופה של 5 חודשים; ופיצוי למתלוננת על סך של 5,000 ש"ח.

רקע וכתב אישום מתוקן

2. על-פי הודאתו בכתב אישום שתוקן במסגרת הסדר טיעון, הורשע המשיב ביום 18.1.2024 בעבירה של חבלה ופגיעה בנסיבות מחמירות כלפי בת זוג לפי סעיף 333 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, בצירוף עם סעיף 335(א) לחוק. לפי המתואר בכתב האישום המתוקן, ביום 19.8.2023, עת שהו המשיב והמתלוננת - הנשואים זה לזו - בדירתם (להלן בהתאמה: המתלוננת ו-הדירה), קיבלה המתלוננת הודעה במכשיר הטלפון שלה שעורר חשד אצל המשיב כי היא בוגדת בו עם אחר. בזעמו, שבר המשיב כד פרחים והטיח את מכשיר הטלפון של המתלוננת על הקיר. בעת שהמתלוננת ניסתה לקחת את המכשיר, תקף אותה המשיב והפיל אותה לרצפה באמצעות משיכה בשערות ראשה. בעודה שרועה על הרצפה, היכה אותה המשיב באגרופים ובסטירות עד שדיממה מראשה, וחנק אותה תוך שהוא אומר לה "את מבינה שאני הורג אותך". לאחר מכן, משך המשיב את המתלוננת לאזור אחר בדירה, ולא שעה לתחנוניה שיפסיק, באומרו כי בתם המשותפת "לא צריכה אמא כמוך". לבסוף, הצליחה המתלוננת להיחלץ מאחיזת המשיב, ברחה מהדירה בעודה מדממת ויחפה ופונתה לבית החולים בעזרתו של עובר אורח. במקביל, החליף המשיב את חולצתו המוכתמת בדם המתלוננת ויצא אחריה. כתוצאה מהתקיפה, נגרמו למתלוננת חבלות חמורות, בכללן שברים מרובים בעצמות הפנים, המטומה בעין שמאל וחבלת ראש עם חשד לדימום במוח. בשל החבלות הנ"ל, נזקקה המתלוננת לטיפול רפואי ותפרים באזור עיניה ואושפזה בבית החולים להשגחה ניורוכירורגית למשך מספר ימים.

גזר-דינו של בית המשפט המחוזי

3. בית המשפט המחוזי עמד על החומרה הטבועה בעבירות אלימות במשפחה. בבחינת חומרת האירוע דנא, נקבע כי קיימות נסיבות המעידות על חומרתו: העבירות בוצעו בבית המתלוננת, על רקע הקשר שעשוי להתקיים במערכות זוגיות רבות, תוך הפעלת התנהגות אלימה והבעת אמירות "שאינן פשוטות". לצד זאת, נקבע כי ישנן נסיבות אשר יש בהן "כדי למתן את רמת החומרה במידה מסוימת", וביניהן הספונטניות שבה נעשתה העבירה, והעובדה שלא נעשה שימוש בנשק חם או קר. עוד נקבע, כי חרף השפעת האירוע על המתלוננת, נראה שעל-פניו נזקיה אינם ארוכי-טווח. בית המשפט המחוזי בחן את מדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים, וקבע כי מתחם הענישה הראוי עומד על 14-28 חודשי מאסר; וכי יש למקם את המשיב ברף התחתון של המתחם. זאת, בשים לב להעדר הרשעות קודמות, הודאתו, הבעת חרטה ו"מסלול חייו הנורמטיבי עד כה". לנוכח מכלול הנסיבות שנפרש כאמור, נגזרו על המשיב העונשים שפורטו לעיל.

תמצית טענות הצדדים בערעור

4. המערערת טוענת, בין השאר, כי העונש שהוטל על המשיב אינו עולה בקנה אחד עם הפסיקה שלפיה יש להחמיר בענישה ביחס לעבירת אלימות בין בני-זוג, ובייחוד כאשר זו מבוצעת על רקע התנהגות שאינה מוצאת חן בעיני

בן הזוג התוקפן; ואינו הולם את הפגיעה בערכים המוגנים של הזכות לחיים ולשלמות הגוף. עוד נטען, כי מתחם העונש ההולם שקבע בית המשפט המחוזי אינו משקף כראוי את חומרת העבירה, בשים לב, בין היתר, לעוצמת האלימות שהפעיל המשיב כלפי המתלוננת, ביצוע התקיפה בדירה והחבלות בראשה ובצווארה, ולעונש המקסימלי הקבוע בסעיף 335(א1) לחוק - שבו הורשע המשיב - העומד על 10 שנות מאסר. כן, נטען כי אין לראות בעובדה שהעבירה בוצעה ללא נשק חם או קר כשיקול לקולא. המערערת מוסיפה וטוענת כי הקביעה בגזר הדין שלפיה הנזקים אינם ארוכי-טווח - משעה שאינה מביאה בחשבון את הנזק הנפשי שנגרם למתלוננת ואת פוטנציאל הנזק הטמון בפגיעה ב"אזורים רגישים"; וכי לא היה מקום להעניק משקל משמעותי למסלול חייו "הנורמטיבי" של המשיב ולהיותו נעדר עבר פלילי.

5. מנגד, סומך המשיב את ידיו על גזר-דינו של בית המשפט המחוזי וטוען, בעיקרו של דבר, כי העונש שהוטל עליו אינו חורג ממדיניות הענישה במקרים דומים; וכי לפיכך המקרה דנן אינו נכלל בגדר המקרים החריגים המצדיקים התערבות בגזר הדין של בית המשפט המחוזי. עוד נטען, כי נסיבות העניין - ובפרט, העובדה שעסקינן במקרה חד-פעמי, אשר לא גרם למתלוננת נזק בלתי הפיך - תומכות במסקנה הנ"ל. עוד הוסיף וטען המשיב, כי יש לשקול את השתלבותו במסגרת טיפולית במהלך המאסר.

דיון והכרעה

6. דין הערעור להתקבל, וכך אמליץ לחבריי כי נורה.

7. להווי ידוע, כי לא בנקל תתערב ערכאת הערעור בגזר-דינה של הערכאה הדיונית (ראו, למשל: ע"פ 126/22 מדינת ישראל נ' פלוני, פס' 10 (27.4.2022); ע"פ 1683/23 מדינת ישראל נ' שאמי, פס' 14 (25.1.2024)). ואולם, ענייננו נמנה עם אותם מקרים חריגים המצדיקים התערבות כאמור, בשים לב לעונש המקל יתר על המידה, שגזר בית המשפט המחוזי, החורג במידה ניכרת ממדיניות הענישה הנוהגת.

8. התופעה הכואבת והקשה הניצבת לפנינו, של אלימות המופגנת על-ידי אדם כלפי בת-זוגו, הוקעה על-ידי בית משפט זה פעם אחר פעם. כך, תואר כי:

"הביטוי 'אלימות בין בני זוג' איננו משקף נאמנה את המציאות העגומה שמאחוריו. המדובר הוא, על פי רוב, במעשי אלימות של גברים בנשותיהם אשר נעשים בין כתלי הבית או בסביבה פרטית אחרת באין רואה, באין מפריע, ובאין שומע - או באין מי שרוצה לשמוע; וזאת תוך ניצול בוטה של פערי הכוחות הפיזיים והתלות הרגשית והכלכלית שבין העבריין לנפגעת העבירה" (ע"פ 241/17 פלוני נ' מדינת ישראל, פס' 34 לפסק-דינו של השופט א' שטיין (16.7.2019)).

בהתאם, נקבע כי "ענישה מחמירה נגד בני זוג אלימים הייתה ועודנה צורך השעה" (ע"פ 3011/17 פרץ נ' מדינת ישראל, פס' 14 (31.1.2019)); וכי "את הגינוי וההוקעה כאמור יש לגבות על ידי הטלת עונשים הולמים ומרתיעים על בני הזוג האלימים" (עניין פלוני, פס' 34).

9. לנוכח דברים חשובים אלו העומדים לנגד עיניי, אני סבורה, כי אין בעונשים שהוטלו על המשיב כדי לשקף את

התגובה העונשית הראויה והמחמירה אשר נדרשת במקרים כגון זה. כפי שתואר לעיל, במעשים שביצע המשיב - שנעשו בחדרי חדרים, על רקע הקשר זוגי-אינטימי - הפגין המשיב אלימות פיזית ורגשית קשה, תוך פגיעה במתלוננת בביתה-מבצרה. פגיעה זו של המשיב במתלוננת, גרמה לשברים רבים בפניה ולחבלת ראש חמורה, לצד ההשפלה הקשה. חומרת הפגיעה, אף נלמדת מהעובדה שהמשיב נדרש להחליף את חולצתו - אשר הייתה מוכתמת בדמה של המתלוננת. לצד הפגיעה הפיזית, יש להדגיש ולתת את הדעת גם לצלקת העמוקה שמותירה אלימות מעין-זו בנפשו של הקרבן, שכן "את סימני האלימות נושאת כל אחת מקורבנות האלימות על גופה, בבשרה ובנפשה כשהיא לגמרי לבדה" (ע"פ 1474/14 פלוני נ' מדינת ישראל, פסק-דינה של השופטת ע' ברון (15.12.2015)).

10. לנוכח האמור, ובשים לב לכלל שלפיו ערכאת הערעור אינה ממצה את הדין, אציע לחברי" לקבל את הערעור ולהעמיד את עונשו של המשיב על 21 חודשי מאסר לריצוי בפועל, חלף 14 חודשי המאסר בפועל שהוטלו עליו על-ידי בית המשפט המחוזי. יתר רכיבי גזר הדין יעמדו על כנם.

ש ו פ ט ת

השופט י' כשר:

1. ב-"שורה התחתונה", הנני מסכים לעמדתה של חברתי להחמיר בעונשו של המשיב ולהעמידו על 21 חודשי מאסר בפועל, חלף 14 חודשי המאסר שנגזרו עליו בבית המשפט קמא. יחד עם זאת, סבורני כי שמורה חשיבות להנמקה שתובא להלן.

2. חזית המחלוקת בין הצדדים, לעניין עונשו של המשיב, כפי שהתגבשה והוצגה בפני בית המשפט קמא, הייתה מצומצמת בהיבט חשוב: גם המאשימה, המערערת בפנינו, הסכימה כי נסיבותיו של המשיב מצדיקות לגזור את דינו בתחתית המתחם שייקבע. המחלוקת התמקדה אפוא בקביעתו של מתחם הענישה. לעניין מתחם הענישה, המאשימה ביקשה כי ייקבע מתחם של 4-6 שנות מאסר בפועל, ואילו המשיב ביקש שייקבע מתחם של 14-28 חודשי מאסר בפועל. בית המשפט קמא, לאחר שבחן את הפסיקה הרלוונטית להשקפתו, קבע כי המתחם המתאים לנסיבות העבירה דן עומד על 12-28 חודשי מאסר וגזר את עונשו של המערער, בהתאם למתחם ולהסכמה לפיה יש לגזור את דינו של המשיב בתחתית המתחם, על 14 חודשי מאסר בפועל.

3. בקבעו את מתחם הענישה עשה בית המשפט קמא מלאכתו נאמנה. בית המשפט קמא התייחס לפסיקה שהובאה בפניו על ידי הצדדים, סקר פסיקה אותה איתר וניתח ביוזמתו, והבהיר הבהר היטב, בהנמקה מפורטת ומעמיקה, כיצד הגיע למתחם הענישה שמצא מתאים לנסיבות העבירה שבפניו.

במסגרת הנמקתו, התייחס בית המשפט קמא לפסיקה שהביאה בפניו המאשימה ועמד על כך שהינה מתייחסת לנסיבות חמורות בהרבה מנסיבות העניין דן (ראה התייחסותו לת"פ 20-01-28831 מדינת ישראל נ' פנחסוב (6.8.2023); ולת"פ 19-10-28280 מדינת ישראל נ' אדרי (10.11.2020)). עמדתו של בית המשפט קמא בהתייחסותו

בהמשך הנמקתו, סקר בית המשפט קמא מספר פסקי דין, חלקם של בית משפט זה וחלקם של בתי משפט מחוזיים, ולאחר שעמד על נסיבות העבירה שנדונו בכל אחד ואחד מהם, קבע, כאמור, את מתחם הענישה הרלוונטי לנסיבות העבירה דנן, כעומד על 14-28 חודשי מאסר בפועל.

עיון בפסקי הדין אליהם הפנה בית המשפט קמא אכן מבסס, גם לדעתי, את המתחם שנקבע על ידו.

4. יחד עם זאת וכפי שאבקש להראות להלן, סקירה של פסיקה רלוונטית נוספת מלמדת כי ניתן לבסס, לנסיבות העבירה דנן, מתחם מחמיר במידה ניכרת, ומשכך מוצדק שבית משפט זה יביע את דעתו לגבי מתחם הענישה הראוי.

5. ברם, קודם שנבוא לכך, לא יהיה זה מיותר לציין, מהן, בהכללה המתאימה לקביעת מתחם ענישה, נסיבותיו של המקרה דנן.

עיון בכתב האישום שבו הודה המשיב ילמדנו כי, מחד גיסא: מדובר בתקיפת בת-זוג, אלימה מאוד, נמשכת (אין מדובר במכה בודדת אלא במי שהפיל את אשתו לרצפה בכך שמשך את שערות ראשה, הכה אותה בעוצמה בפניה ובראשה באמצעות אגרופים וסטירות עד שהחלה לדמם בראשה, חזר ומשך בשערות ראשה לעבר מסדרון הבית והפילה בשנית לרצפה), שגרמה לנזקי גוף משמעותיים בהחלט (כולל שברים מרובים בעצמות הפנים).

מאיך גיסא, מדובר באירוע חד-פעמי, ספונטני, שנעשה בלא שימוש בכלי נשק ולמרבה המזל לא נגרמה בעטיו למתלוננת נכות כלשהי.

6. כפי שכבר ציינתי לעיל, בית המשפט קמא הפנה לפסיקה שאכן עסקה בנסיבות דומות והסיק את מתחם הענישה העולה ממנה. אלא שקיימת פסיקה נוספת שניתן להזכירה כרלוונטית לענייננו:

(-) ע"פ 11917/04 נורדיצקי נ' מדינת ישראל (19.5.2005) - הנאשם, רופא במקצועו, הורשע בשני אירועי אלימות כלפי אשתו. האירוע הראשון התמצה בדחיפה. באירוע השני והעיקרי נקבע כי הנאשם חבל באשתו חבלות חמורות בפניה ובצווארה, הפילה על הרצפה, בעט בה, אחז בצווארה וחנק אותה, שבר את משקפיה, קרע את חולצתה, עד שהצליחה לנוס על נפשה. הפגיעות הגופניות שנגרמו למתלוננת שם, היו קלות מאלו שנגרמו בנסיבות דנן, אולם נוספה להן נסיבה מחמירה - המתלוננת הייתה בהריון מתקדם ביותר ועקב התקיפה חוותה לידה מוקדמת בשבועיים. בית המשפט המחוזי העמיד את עונשו של הנאשם על 14 חודשי מאסר בפועל. הן הנאשם והן המדינה ערערו על גזר הדין. בית משפט זה דחה את ערעור הנאשם, קיבל את ערעור המדינה, והחמיר את העונש ל-24 חודשי מאסר בפועל, תוך שהינו מציין שהעונש שנקבע על ידו נגזר תוך התחשבות בכלל לפיו אין ממצים את חומרת הדין במסגרת הכרעה של ערכאת הערעור.

(-) ע"פ 375/22 מדינת ישראל נ' בסל (10.2.2022) - המערער הורשע בכך שתקף את אשתו במכות אגרופ

בפניה, בראשה ובידה השמאלית. לאחר מכן ניסה לדקור, בסכין, בן משפחה אחר. למתלוננת נגרמו, בין היתר, שברים בעצם האף והיא נזקקה לטיפול רפואי. בית המשפט המחוזי קבע מתחם אחד לשתי העבירות והעמידו על 13-40 חודשי מאסר בפועל, וגזר עליו 18 חודשי מאסר בפועל (והן הפעיל עונשים על תנאי). המאשימה ערערה על קולת העונש, ובית משפט זה קיבל את הערעור והעמיד את עונשו של המערער על 30 חודשי מאסר בפועל (לפני הפעלת עונשי התנאי).

(-) ע"פ 671/22 אבו תנהא נ' מדינת ישראל (20.10.2022) (להלן: עניין אבו תנהא) - המערער הורשע בכך שתקף את אשתו, שביקשה להתגרש ממנו, באמצעות שולחן פלסטיק קטן והמתלוננת, שסוככה על ראשה בזרועה הימנית, סבלה משבר באצבע הימנית ומחבלות בגב ובזרוע. בהמשך אותו יום, תקף המערער שוב את אשתו באמצעות כיסא פלסטיק, אותו שבר על זרועה, וגרם לה למכאוב והמטומה בזרוע השמאלית. בית המשפט המחוזי קבע מתחם של 20-40 חודשי מאסר בפועל, וגזר על המערער 28 חודשי מאסר בפועל. ערעור שהוגש על ידי הנאשם לבית משפט זה נדחה.

נראה כי מהפסיקה האמורה ניתן להסיק כי הרף התחתון של מתחם הענישה בנסיבות כגון הנסיבות דנן, עומד על כ-24 חודשי מאסר.

7. סקירת הפסיקה אליה הפנה בית המשפט קמא וסקירת הפסיקה שהובאה על ידי לעיל, מביאות לתוצאות השונות מהותית זו מזו לעניין מתחם הענישה המתאים לנסיבות העבירה דנן. בנסיבות אלו סבורני כי ראוי שתובהר עמדתנו לעניין זה.

על חומרן היתרה של עבירות האלימות כלפי בנות זוג ועל הצורך להחמיר בענישה בעבירות אלו, עמד בית משפט זה פעמים רבות. עמד על הדברים חברי, השופט י' אלרון, בפסק דינו בע"פ 8136/18 פלוני נ' מדינת ישראל (27.5.2020), בציינו כי:

"למרבה הצער, לאחרונה רבו מקרי האלימות נגד נשים, בפרט בתוך מערכת היחסים הזוגית. תופעה חמורה זו יש להזקיק מכל וכל. הגינוי החברתי צריך למצוא ביטוי מעשי בענישה מחמירה ומרתיעה ביחס למי שהורשעו בעבירות מין ואלימות כלפי בנות זוג" (שם, בפסקה 14; וראו גם: עניין אבו תנהא, בפסקה 21).

מימוש דברים אלו, הלכה למעשה, מצדיק, לדעתי, שנקבע כי הרף התחתון של מתחם הענישה הראוי, בנסיבות עבירה מסוג נסיבות העבירה דנן, יעמוד על 24 חודשי מאסר בפועל.

8. ולעניין הערעור דנן: משמעות הדברים דלעיל הינה שדין הערעור להתקבל. נאמנים לכלל כי אין אנו ממצים את חומרת הדין, במסגרת החמרת ענישה בערכאת ערעור, מקובל עלי כי עונש המאסר בפועל שיוטל על המשיב יעמוד על 21 חודשי מאסר בפועל.

דעתם של חבריי, השופטת י' וילנר והשופט י' כשר, באשר לעונש שראוי להשית על המשיב - 21 חודשי מאסר לריצוי בפועל - מקובלת עלי. שלא כמו חברי, השופט כשר, איני סבור שבית משפט זה צריך להידרש למתחמי ענישה במקרים פרטניים, כדוגמת זה שלפנינו, להבדיל ממקרים ייחודיים בהם אנו נדרשים להגדיר או להבהיר מדיניות ענישה כללית ביחס לסוג מסוים של עבירות (ראו והשוו: ע"פ 5602/22 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 16 (14.9.2022)).

שופט

הוחלט לקבל את הערעור כאמור בפסק דינה של השופטת י' וילנר.

ניתן היום, י"ג בסיון התשפ"ד (19.6.2024).

שופט

שופט

שופטת
